

**ÖZEL YAKLAŞIM
GEREKTİREN
ÖĞRENCİLER İÇİN
AKADEMİK DESTEK
REHBERİ**

ERİŞİLEBİLİRAREL

İstanbul Arel Üniversitesi ErişilebilirArel, 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun ve 14.08.2010 tarih ve 27672 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Yükseköğretim Kurumları Engelliler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği” kapsamında, İstanbul Arel Üniversitesi Senato kararıyla; Üniversitemizde özel yaklaşım gerektiren ve dezavantajlı öğrencilerin Üniversite sınırları içerisinde akademik ve sosyal hayata katılımları için eşit erişim hakkı verilmesi ve gerekli destekleyici ortamın oluşması için hizmet etmek amacıyla kurulmuştur.

Misyon

ErişilebilirArel Üniversitemizde öğrenim gören özel yaklaşım gerektiren ve dezavantajlı bireylerin Üniversite içinde akademik ve sosyal hayata katılımları için hizmetlere eşit erişimlerini sağlamaya ve akademik, sosyal, kişisel ve mesleki gelişimleri için gerekli destekleyici ortamın oluşturmaya yönelik amacıyla çalışmalar yapmak.

Değerlerimiz:

- Arel ailesi fertleri olan öğrenci ve personelimizin kişisel özelliklerine saygı duymak,
- Arel ailesi fertleri olan tüm öğrenci ve personelimizin kişisel bilgilerinin gizliliğini sağlamak,
- Üniversitemizde özel yaklaşım gerektiren öğrencilerin eğitim-öğretim ve sosyal yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik gerekli fiziki olanakların oluşturulmasını sağlamak,
- Üniversitemiz özel yaklaşım gerektiren öğrencilerinin gerekli mesleki yetkinliklere sahip mezunlar olmaları için eğitim-öğretimde erişilebilirlik ortamının oluşturulmasını sağlamak,
- Üniversitemiz özel yaklaşım gerektiren öğrencilerinin gerekli sosyal yetkinliklere ve özgüvene sahip mezunlar olmaları için gerekli sosyal ve kültürel etkinliklerde erişilebilirlik ortamının oluşmasını sağlamak,
- Üniversitemiz bünyesinde çalışan akademik ve idari personelin erişilebilirlik konusunda farkındalığını artırıcı çalışmalar yapmak.

ErişilebilirArel'in Görevleri:

14.08.2010 tarih ve 27672 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Yükseköğretim Kurumları Engelliler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği" gereğince oluşturulan İstanbul arel Üniversitesi Engelli Biriminin Yönergesinde belirtildiği gibi **ErişilebilirArel'in görevleri aşağıda belirtilmiştir:**

1) Yükseköğretim programlarına kaydı yapılan engelli öğrencilerin öğrenimleri boyunca eğitim, öğretim, burs, idari, fiziksel, barınma, sosyal ve benzeri ihtiyaçlarını tespit etmek, bu ihtiyaçların karşılanabilmesi için atılması gereken adımları belirlemek ve gerekli düzenlemeleri Üniversitenin diğer birimleri veya daire başkanlıkları ile eşgüdüm içerisinde yapmak.

2) Engelli öğrencilerin akademik, fiziksel ve sosyal yaşamlarını engellemeyecek biçimde öğretim programlarını düzenlemek için engelli öğrencilerin devam ettiği eğitim ortamının uygunlaştırılması, bu öğrencilere özel araç ve gereçlerin temin edilmesi, özel ders materyallerinin hazırlanması ve uygun eğitim, araştırma ve barındırma ortamlarının düzenlenmesi konularında çalışmalar yapmak.

3) Yükseköğrenim düzeyindeki öğrenci ve öğretim elemanlarına yönelik yayın faaliyetlerinde bulunmak, öğretim elemanlarına engellilik ve beraberinde getirdiği sınırlamaları ve yapılması gereken düzenlemeleri anlatan ve bu konularda bilgi veren belgeler hazırlamak ve bilinç düzeyini arttırmak, ilgililere danışmanlık hizmeti vermek ve gerektiği durumlarda hizmet içi eğitim sağlamak.

4) Engellilik alanında bilinç ve duyarlılık düzeyini artırmak için program ve projeler geliştirmek, seminer, konferans ve benzeri faaliyetler düzenlemek.

5) Birimin çalışma programını hazırlamak ve yürütmek, faaliyetler için gerekli bütçe ihtiyaçlarını belirlemek ve yıllık faaliyet raporunu hazırlayıp bağlı bulunduğu rektör yardımcısına sunmak.

6) Yükseköğretim kurumlarının engelli öğrenci birimlerinin görev ve faaliyet alanına giren

konularda yayın, belge ve bilgilerin yer aldığı, üniversitelerde okuyan engelli öğrencilerin sorunlarını ve isteklerini dile getirmelerine olanak sağlayan ve ilgili birimle iletişimlerine de imkân sağlayan bir internet sitesi oluşturmak.

7) Alınan kararların ve belirlenen stratejilerin uygulanmasını denetlemek.

8) Maddi güçlüğü bulunan engelli öğrencilerin yardımcı araç ve gereçlerinin ücretsiz temini yönünde çalışmalarda bulunmak.

9) Bütün öğrencilerin adil ve doğru bir şekilde ölçme ve değerlendirmeye tabi tutulmasını ve fırsat eşitliğini sağlamak ve eğitim sürecini engelli öğrenciler için de anlamlı hale getirmek için; engelli öğrencinin sınavlarla ilgili süre, mekân, materyal, refakatçi okuyucu sağlamak ve engelin doğasından kaynaklanan farklılıklara göre gerekli tedbirleri almak ve düzenlemeler yapmak.

10) İstihdam olanakları ve mesleklere ilişkin bilgilendirme yapan bilgilendirici kitaplar hazırlanması konusunda çalışmalar yapmak ve bunların engelli öğrencilere ulaştırılmasını sağlamak.

11) Yükseköğretim programlarını kazanan engelli öğrencileri kayıt sırasında tespit etmek.

12) Üniversite yerleşkesinin ve yerleşkede bulunan yapılar ile açık alanların engelli öğrenciler için ulaşılabilir olmasını sağlamak.

İstanbul Arel Üniversitesinde Özel Yaklaşım Gerektiren ve Dezavantajlı Öğrenciler Kimlerdir?

İstanbul Arel Üniversitesinde eğitim gören öğrenciler arasında fiziksel engelli, görme engelli ve işitme engelli öğrencilerin yanı sıra mülteci, göçmen ve sığınmacı öğrenciler, fizyolojik veya psikolojik kronik sağlık sorunları olan veya öğrenme güçlüğü olan öğrenciler özel yaklaşım gerektiren dezavantajlı öğrenciler olarak kabul edilmektedir.

ERİŞİLEBİLİR AREL HİZMETLERİ

Eğitim Hizmetleri

- Öncelikli kayıt

Özel yaklaşım gerektiren öğrencilerimizin durumlarını bildirmeleri halinde kayıt işlemleri ve ilgili diğer işlemlerde bu öğrencilerimize öncelik verilir ve yardım edilir.

- Not tutma hizmetleri

Derslerde not tutmakta güçlük çeken ya da not tutamayan öğrencilere, gönüllü öğrencilerimiz tarafından not tutma hizmeti verilmektedir.

Not tutucu öğrenciler, engelli öğrenciler tarafından bulunabileceği gibi ErişilebilirArel de uygun kriterleri sağlayan bir not tutucu bulmak için duyuru yapabilir.

Not tutucunun görevleri aşağıdaki gibidir:

- Destek alan öğrencinin mahremiyetini sağlamak ve kimlik bilgilerini paylaşmamak.
- Not tutma için planlanan takvime uymak ve notları ilgili öğrenciye ulaştırmak.
- Derse düzenli olarak devam etmek ve not tutmak.
- El yazısı, basılı ya da elektronik ortamda notları çoğaltmak.
- Herhangi bir nedenle çalışma takvimine uyulamadığı durumlarda destek verilen öğrenciyi ve ErişilebilirArel'i önceden bilgilendirmek.
- Yapılan Not Tutma Hizmet Raporunu ErişilebilirArel'e sunmak.
- İletişim bilgileri ile ilgili olarak destek alan öğrenciyi ve ErişilebilirArel'i güncel olarak bilgilendirmek.

- Tercüme hizmetleri

Özel yaklaşım gerektiren öğrenci kapsamına giren göçmen, mülteci ve sığınmacı gibi dezavantaja sahip öğrencilerimiz için üniversite sınırları içinde akademik, sosyal ve idari birimler ile iletişim kurabilmeleri için gönüllü öğrenciler ve personel aracılığıyla tercüme hizmeti sunulmaktadır. Gönüllü tercümanlar, engelli öğrencilerimiz tarafından bulunabileceği gibi, ErişilebilirArel de uygun kriterleri sağlayan tercümanlar bulmak için duyuru yapabilir. Gönüllü tercümanların sorumlulukları aşağıdaki gibidir:

- Destek alan öğrencinin mahremiyetini, sağlamak ve kimlik bilgilerini kimse ile paylaşmamak.
- Tercüme için planlanan takvime uymak.
- Herhangi bir nedenle çalışma takvimine uyulamadığı durumlarda destek verilen öğrenciyi ve ErişilebilirArel'i önceden bilgilendirmek.
- Yapılan Tercüme Hizmet Raporunu ErişilebilirArel'e sunmak.
- İletişim bilgileri ile ilgili olarak destek alan öğrenciyi ve ErişilebilirArel'i güncel olarak bilgilendirmek.

- Ders ve Sınav Düzenlemeleri

Özel yaklaşım gerektiren öğrencilerimiz ErişilebilirArel Kayıt ve Talep formu aracılığıyla not tutucu, sınıf içi etkinliklerde fazladan süre, basılı veya elektronik formatta büyütülmüş ders materyali ve ön sıralardan yer ayırtma hizmetlerinden faydalanabilirler.

Özel yaklaşım gerektiren öğrencilerimiz ErişilebilirArel Kayıt ve Talep formu aracılığıyla sınavlarda fazladan süre, ses kaydı kullanımı, sözlü sınav uygulaması, bilgisayar, yazıcı veya okuyucu desteği, laboratuvar uygulamalarında asistanlık gibi hizmetlerden yararlanabilirler.

- Ders Arkadaşlığı

Ders arkadaşlığı, ders çalışmakta güçlük geçen özel yaklaşım gerektiren öğrencilerimize, gönüllü öğrencilerimiz (ders arkadaşları) yardımıyla ders çalışmalarında yardımcı olmak amacıyla uygulanan bir hizmettir.

Ders arkadaşları, öğrencilerimiz tarafından bulunabileceği gibi, ErişilebilirArel Birimi de kriterlere uygun bir Ders Arkadaşı bulmak için duyuru yapabilir.

Dönem boyunca çalışma planlaması ders arkadaşı ve öğrenci tarafında yapılır. Öğrenciler dönem boyunca isterlerse birden fazla ders arkadaşı ile çalışabilirler.

Ders arkadaşının sorumlulukları aşağıdaki gibidir:

- Destek alan öğrencinin mahremiyeti, kimlik bilgilerini kimse ile paylaşmamak
- Çalışma için planlanan takvime uymak
- Çalışma konusu ile ilgili güncel ve doğru bilgiyi sunmak.
- Herhangi bir nedenle çalışma takvimine uyulmadığı durumda yapılamayacak dersler için destek verilen öğrenciyi ve Birimi önceden bilgilendirmek.
- Yapılan çalışma raporunu ErişilebilirArel Birimine sunmak.
- İletişim bilgileri ile ilgili olarak destek alan öğrenciyi ve ErişilebilirArel Birimini güncel bilgilendirmek.

Konaklama Hizmetleri

Konaklamaya dair özel gereksinimi olan öğrencilerimiz sözleşme sürecinde talepte bulunabilirler. Konaklama ile ilgili talepler uygun koşullar sağlandığı takdirde yerine getirilmektedir.

- Kronik bir hastalığı veya özel yaklaşım gerektiren fiziksel veya psikolojik durumları bulunan öğrenciler için öğrenci evi tahsis sürecinde herhangi bir düzenleme veya öğrenci evi sözleşmesinin ilgili maddelerinden muafiyet sağlanması,
- Öğrenci Evlerinde giriş katı bir oda tahsis edilmesi,
- Özel yaklaşım gerektiren fiziksel durumu olan öğrenciler için uygun tuvaleti olan bir öğrenci evi sağlanması,
- Tek kişilik bir odanın sağlanması.

Etkinlik Talepleri

Özel yaklaşım gerektiren dezavantajlı öğrencilerimiz İstanbul Arel Üniversitesinde katılmak istedikleri etkinlikler için önceden ErişilebilirArel Birimi ile iletişime geçerek bu etkinliklerin kendilerine uygun hale getirilmeleri doğrultusunda talepte bulunabilirler.

Özel Yaklaşım Gerektiren ve Dezavantajlı Öğrencilerin Sorumlulukları

İstanbul Arel Üniversitesinde öğrenim gören özel yaklaşım gerektiren dezavantajlı öğrencilerin akademik ve sosyal hizmetlerden yararlanabilmeleri için bazı sorumlulukları yerine getirmeleri gerekmektedir.

Bu sorumluluklar aşağıda listelenmiştir:

1) Özel yaklaşım gerektiren öğrenciler, ErişilebilirArel'in hizmetlerinden faydalanmak için resmi kurumlardan almış oldukları, mevcut engel durumlarını gösteren bir raporu ErişilebilirArel'e teslim etmekle yükümlüdür.

2) Öğrenciler, dönem başlarında kayıtlı oldukları derslerin öğretim elemanlarıyla iletişime geçerek, öğretim elemanlarına ve ErişilebilirArel'e durumları ve ihtiyaçları hakkında bilgi vermekle yükümlüdür.

3) Özel yaklaşım gerektiren öğrenciler, durumlarında veya iletişim bilgilerinde herhangi bir değişiklik olması halinde ErişilebilirArel'i bilgilendirmek ile yükümlüdür.

4) Fakülte, enstitü ve bölüm tarafından sağlanan/ sağlanmayan hizmetler hakkında ErişilebilirArel'i bilgilendirmekle yükümlüdür.

5) Özel yaklaşım gerektiren öğrenciler ErişilebilirArel öğretim elemanları ve akademik danışmanlarıyla tutarlı ve sürekli bir ilişki kurmakla yükümlüdür.

6) Özel yaklaşım gerektiren öğrenciler ErişilebilirArel tarafından internet sitesi, e-posta veya telefon aracılığıyla sağlanan bilgileri takip etmek ve planlanan bireysel veya grup görüşmelerine katılmakla yükümlüdür.

Öğretim Elemanlarının Sorumlulukları

Üniversitemiz öğretim elemanlarının sorumlulukları aşağıda listelenmiştir:

- 1) Özel yaklaşım gerektiren dezavantajlı öğrencilerin mahremiyetine saygı duymak ve engel durumuna ait bilgilerini kimse ile paylaşmamak,
- 2) Dönem başlarında verdikleri derslere ait hazırladıkları “Ders İzleme Formu/Syllabus” lara “Özel yaklaşım gerektiren bir durumunuzdan dolayı akademik düzenlemeye ihtiyacınız var ise lütfen benimle iletişime geçiniz” ifadesini eklemek,
- 3) Öğretim elemanları kapsayıcı öğretim ve değerlendirme çerçevesinde akademik standartları koruyarak, öğrencilerin farklı durumlarını anlamak, gerekli öğrenme ortamını sağlamak ve özel yaklaşım gerektiren dezavantajlı öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak için ErişilebilirArel ile ortak hareket etmek,
- 4) Öğrencileri gözlemleyerek, özel destek gerekenleri tespit etmek ve öğrenciyi ErişilebilirArel’e yönlendirmek,
- 5) Öğrenciye sağlanan akademik desteğin yeterliliğini takip etmek ve ErişilebilirArel’e bilgi vermek,
- 6) Bazı öğrencilerin özel yaklaşım gerektiren durumlarının, ağır depresyon, şizofreni, öfke bozuklukları, gelişim koordinasyon bozukluğu, asperger, disleksi, bipolar, hiperaktivite, dikkat eksikliği, kanser gibi görünür olmadığının bilincinde olmak,
- 7) Öğrencilerin yeteneklerini ve başarılarını engel durumuna göre değerlendirmemek,
- 8) Aynı tanıya sahip özel yaklaşım gerektiren öğrencilerin ihtiyaçlarının farklı olabileceğinin farkında olmak,
- 9) Engellerin yalnızca fiziksel veya psikolojik olmadığı, iletişim dezavantajına sahip uluslararası öğrencilerin de özel yaklaşım gerektirdiğinin farkında olmak.

Kapsayıcı Eğitim-Öğretim Yöntemleri

Kapsayıcı eğitim-öğretim ile öğrenciler arasındaki farklılıklar ve öğrencilerin farklı ihtiyaçları bir sorun olarak değil, öğretimi zenginleştirmek için bir fırsat olarak değerlendirilir ve böylece özel yaklaşım gerektiren öğrencilerin de eğitim-öğretimde eşit hizmet almaları sağlanır.

Kapsayıcı eğitim-öğretim için neler yapılabilir?

“DAWN Handbook: Teaching Students with Disabilities-Guidelines for Academic Staff” (Kennedy ve ark., 2008)* kapsayıcı eğitim-öğretim için aşağıdaki yöntemleri önermektedir:

- 1) Ders notlarını gerektiğinde ulaşılabilir formatta hazırlamak (örneğin elektronik ders notları yazılı ders notlarına göre daha kolay ulaşılabilir.)
- 2) Öğrencilerin erişimine açık çevirim içi (on-line) ders notları ve materyaller kullanmak.
- 3) Ders notlarını ve sunumları dersten önce erişilebilir hale getirmek.
- 4) Öğrencilerin dersten önce okumaları ve gerekli planlamayı yapabilmeleri için ders öncesinde onlara önemli kitapların yer aldığı okuma listesi vermek.
- 5) Öğrencilere okumaları için gerekli önemli noktaları belirtmek.
- 6) Yeni bir konuyu anlatmadan önce konu ile ilgili genel bir bilgilendirme yaparak önemli noktaları ve öğrenme çıktılarının neler olduğunu anlatmak.
- 7) Dersin sonunda önemli konuların üzerinden geçilerek kısa bir özet yapmak.
- 8) Her derste yeni terim ve kelimelerin anlamlarının anlaşılır şekilde açıklandığı bir liste hazırlamak.
- 9) Dersin yeri, saati, yapılıp yapılmayacağı ile ilgili herhangi bir değişiklik olması durumunda öğrencilere önceden haber vermek.
- 10) Ödev konularını önceden vermek, ödevlerin teslim tarihini hatırlatmak ve ödev içerikleri ile ilgili ek bilgilendirmeleri yapmak.

11) Sınavların yapısı ve değerlendirilmesi ile ilgili açıklayıcı bilgileri sınav öncesinde vermek.

12) Eğer not tutucu veya laboratuvar asistanı gibi yardımcıları var ise onların verimli çalışması için gerekli desteği sağlamak.

13) Bazı öğrencilerin derse devamlarında esneklik sağlamak.

14) Derse devam edemeyen öğrenciler için ders takibi için gerekli okumaları ve notları vermek.

15) Bazı öğrenciler ödev, sunum, sınav gibi faaliyetleri tamamlayabilmek için fazla süreye ihtiyaç duyabilir. Bu durumun önceden bildirilmesi koşulu ile gerekli desteğin öğretim elemanı tarafından sağlanması.

16) Grup veya saha çalışmaları gibi faaliyetler bazı öğrenciler için kısıtlayıcı olabilmektedir. Bu gibi durumlarda alternatif metotlar kullanmak.

17) Bazı öğrenciler için sınavları alternatif formatta hazırlamak, yazıları büyük veya renkli yazmak, ucu açık soruları bölmek, belirsiz dil kullanımından kaçınmak ve bilgisayar sağlamak.

18) Asperger sendromlu gibi öğrenciler için dikkat dağıtıcı unsurları azaltmak, ödevleri veya sınavı grup halinde değil izole ortamlarda yapmak.

19) Konuşma zorluğu olan öğrenciler için sözlü sunumlar yerine yazılı ödev ve sınavlar yapmak.

20) Çabuk yorulabilen öğrenciler için derslerde ve sınavlarda ara vermeleri konusunda gerekli desteği sağlamak.

KAYNAK:

*Kennedy, S., Treanor, D., & O'Grady, M. (2008). DAWN Handbook: Teaching Students with Disabilities--Guidelines for Academic Staff.

ERIC Number: ED538012

Record Type: Non-Journal

Publication Date: 2008

Pages: 50

Abstractor: ERIC

ISBN: ISBN-978-0-9556-1099-8

ISSN: N/A

KEMAL GÖZÜKARA YERLEŞKESİ

Tepekent-Büyükçemece / İstanbul-Türkiye

Faks: 0212 860 04 81 **E-mail:** arel@arel.edu.tr

SEFAKÖY YERLEŞKESİ

Sefaköy-Küçükçemece / İstanbul-Türkiye

Faks: 0212 540 97 97 **E-mail:** arel@arel.edu.tr

CEVİZLIBAĞ YERLEŞKESİ

Cevizlibağ-Zeytinburnu / İstanbul-Türkiye

E-mail: arel@arel.edu.tr

www.arel.edu.tr
erisilebilir.arel.edu.tr

☎ **(0850) 850 2735 / 1087-2172**

☎ **+90 539 550 66 46**